

Bérvilla a Nagyboldogasszony-útján

Tervezte: Münnich Aladár

hiszen ez szívügyünk s megvallom, főként ez adott impulzust hozzászólásomhoz.

Ezt olvassuk:

„A modern magyar építészet... a horizontális hatásokat szereti...“, a tapasztalat szerint: *sem-mivel sem nagyobb mértékben, mint bármely más;*

„Ives végződésű szárnyakkal, legömbölyített sarkokkal“. Kétségtelen, hogy ezekre akár Svájcban, Hollandiában vagy Olaszországban vagy bárhol másutt több példát találunk.

„Szeszélyes tömegjátékkal (??).

„Zárt erkélyekkel“; a budapesti bérházaknak ezen elmaradhatatlan attribútuma, a bérházépítők szélsőséges helykihasználó törekvésének és építésügyi szabályzatunknak édes gyermeke, talán mégsem tartozik nemzeti éniségünk kifejezéséhez.

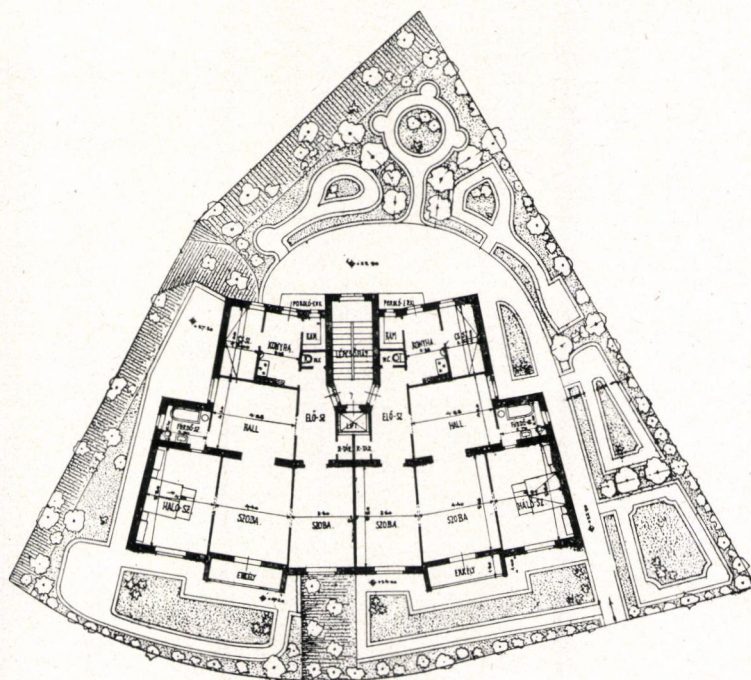
„Pilléres sarokablakokkal“; ezek — ha tényleg ritkábbak, mint egyebütt — inkább szűkös anyagi eszközeink, vagy kicsinyességnek köszönik létüket a jobb, de költségesebb pillérnélküli sarokablakokkal szemben.

„Élénk, de ízléses színű, nemesvakolattal burkolt homlokzatokkal“. Élénkszínű homlokzataink, úgy hiszem, nem éppen nagyszámúak, ha soknak látszanak, az csak a szomszédos épületekre tekintettel nem lévő tervezők által okozott tarka benyomás következménye. Az ízlésességet pedig nemzeti vonásunknak kisajátítani a cikk szerzője sem akarhatta.

Utoljára hagytam, mert különös figyelmet érdemel, a „széles ablakkeretekkel“ kitételt, mert amíg

az előzők általánosságokat, ez — úgy tűnik — egy eltévelyedést emel nemzeti sajátossággá.

A kitűnő cikkíró bizonyára két megfigyelés készített e megállapításra. Az egyik az, hogy a vakolat ablakkeretek, esetleg a hozzájuk tartozó vízszintés, ritkán függőleges, színes vakolatstráfokkal

Alaprajz

A Nagybaldogasszony-úti bérvilla udvari homlokzata. Tervezte: Münnich Aladár

— sajnos — valóban igen sok épületünkön ott díszelgnek. Erre csak azt válaszolhatnánk, hogy mindig voltak álmodernekek, középszerűk, akik nem eszmék, hanem divatok után indultak s nem a feladat lényegét tartották szemük előtt; más magyarázat, mint a divat ezen jelenség elterjedtségére nincs: hiszen sem nem szép, sem nem célszerű, semminemű értelme nincsen, lényegi tradícióunktunkhoz nem fűzi, legfeljebb a historikus építészet esökevényeként magyarázható.

A másik megfigyelés, amely a cikkíró tévedését indikálhatta, nyilván az, hogy e jelenséget egyebütt, külföldön nem találta meg. Bizonyára azért, mert északra és nyugatra nézett, nálunk magasabb építéskultúrájú országok felé. Tőlünk délre-keletre ugyanezen „pallérstílust“ láthatná burjánzani; nem magyar specialitás ez.

Ha látszólagos tények mentik is a cikk tévedését, szükségesnek tartottam ez ellen állástfoglalni s az ellen a hatás ellen, amelyet a könnyen befolyásolhatókra tehet; annál is inkább, mert számos komoly építésznök, akik az itt elmondottakhoz hasonló nézeten vannak — talán kényelmességből — hallgatólag tudomásul veszik ezen külsőséges vakolatarchitektúra terjedését, a nélkül, hogy frontot alkothoznánk ellene. Pedig az ilyenfajta álmodernség mindennél alkalmasabb arra, hogy a

külsőségeket néző laikus közönséget megtévevse, ízlését rontsa, illetőleg annak ízlésesebb része előtt a „modern“ építészetet diszkreditálja. Nem is tudhatjuk, hogy ez az igazi korszerű építés ügyének mennyit árt.

Szerencsére az e fajta külsőséges attributumok divatja már mintha végéhez közeledne. Ezt mutatják bizonyos esetek, melyek e divatot ad absurdum viszik. Példa egy most épülő bérházról (nem egyedülálló eset): két, egymástól kb. másfél méter távolságban lévő keskeny ablak közös, erős vakolatkeretben: a nyílások háttérbe szorulnak. A divat „fejlődésének“ következő logikus lépése a keretezett vakablak; itt végződik e divat. Másik idej példája: a falsík elé 12 centimétert kiugró ablakkeret (szintén bérházon), amely az amúgy is kisméretű ablakokba ferdén beeső napsugaraknak számottevő részét fogja el: a divat összeütöközik a célszerűséggel. Győzelme remélhetőleg pyrrhusi.

Az ilyenfajta, a lényegről a figyelmet elterelő, dissonáns külsőségeknek el kell tisztulniok építészetünk fejlődésének útjából, amint ez már sok helyütt végbement. Ne akadályozzuk e folyamatot azzal, hogy a salakot igazgyönggyé magasztaljuk. Ilyesmivel csak profanizáljuk a nemzeti művészet fogalmát.

Déman Pál.